

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Roč. XXXV

4/2001

Obsah

M. Zervan, R. Špaček: Hypotéza urbánnej slušnosti	173
J. Komrska: Podstata napätia pri tvorbe prostredia	179
P. Vodrážka: Genéza vzťahu sídla a prírodného prostredia	182
M. Marcelli: Mesto a jeho verejný priestor	188
J. Pavlík, Š. Pavlík: Ochrana prírody v mestách – sociálny, estetický a hygienický konflikt	191
J. Těšitel, D. Kušová, M. Bartoš: Potreba prírodných prvků v prostředí města (případová studie města Tábor)	195
D. Gažová: Nové perspektívy sídelnej zelene	199
L. Vitková: Cena a kvalitatívna hodnota urbanizovaného prostredia	203
K. Pawlowská: Magické miesta (o vzťahu architektov a obyvateľov mesta)	208
M. Fendek, M. Fendeková: Geotermálne vody	212
Tribúna	
P. Jančura: Identita človeka v mestskej krajine	217

Životné prostredie: Mesto

Podiel populácie, ktorá žije v mestách, neustále vzrastá. Štatistiky sledujú tieto proporcie diferencovane v rozvinutých krajinách a v krajinách tzv. tretieho sveta. Údaje sa rôznia, ale samotný fakt, že okolo polovice populácie žije v mestách (v rozvinutých krajinách dokonca tri štvrtiny), je v dohľadnej dobe zrejme nemenný. Mesto je pre človeka životným prostredím par excellence. Mesto je predmetom hyperprogramovania – organizovania. Organizmus "mesto" je v makrosвете predmetom najzložitejšieho a najkomplexnejšieho manažmentu vôbec. Životné prostredie mesta je výsledkom rôznych ciest jeho vývoja a rozvoja.

V čistej forme najviac zaujme neopakovateľnosť spôsobu, akým sa v meste skoncentroval charakter prostredia a neopakovateľnosť charakteru prostredia, ktoré sa v meste skoncentrovalo. Medzinárodný štýl, internacionalizácia kapitálu, univerzalizácia požiadaviek na architektúru, unifikácia predstavy o kvalite života, to všetko ohrozilo účinnosť pôvodného charakteru prostredia. Napriek tomu chodíme po celom svete s cieľom vidieť, pochopiť, vychutnať mesto. Charakter mesta určuje mnoho faktorov, závisí od vôle zachovať jeho "pôvodný" ráz, od mechanizmov, ktoré možno uplatniť pri presadzovaní pôvodnosti proti rozvoju či pokroku. Otázka je viac: Ako vieme pochopiť a uchopiť mnohovrstvovitosť pojmu hodnota; ako vieme vnímať vývoj od historických, kultúrnych po súčasné ekonomické vrstvy, ako sa tieto vrstvy prelínajú, kopírujú, ako sa správa hustota, intenzita, výška zástavby k cenovej mape mesta. Kvalita prostredia je pre niekoho blízkosť k prírode, podiel zelených plôch v meste, ale mesto vzniklo nepochybne ako proces vyčleňovania sa z prírody – v našom kultúrnom kontexte je to paralela k vyhnaní z raja – chceme si časť raja prinavrátiť do mesta, alebo ho vieme pochopiť aj ako demonštráciu odchodu.

Mestá sa stavali v údoliach, iné obsadzovali návršia. Vybudovaním mesta človek dokázal využiť na svoju ochranu to, čo ponúka príroda, ale veľmi dôsledne si vybudoval ochranné opatrenia aj proti prírode. Mesto je závislé od energie, od komplexných dopravných systémov. Do mesta nevsakuje dažďová voda.

Mesto vždy žilo z koncentrácie – ekonomicky, energeticky, bezpečnostne, sociálne, kultúrne. Do mesta sa prichádza práve pre to, čo koncentrácia ponúka. Azda najkrajšie to sformuloval Victor Hugo v Chráme Matky Božej, keď charakterizoval Paríž. S potrebnou dávkou tolerance jeho text znesie zovšeobecňujúci priemet aj do menších mierok, ak dáme pod zlomkovú čiaru väčšie číslo platí pre Brno, Prahu, Bratislavu, Sečovce, Brezno ... "sú to lieviky, do ktorých stekajú všetky zemepisné, politické, filozofické a kultúrne prúdy krajiny, všetky prirodzené sklony národa; sú to akési studnice civilizácie a zároveň i kanály, do ktorých sa ustavične, kvapka po kvapke, preciedza a v ktorých sa od veku do veku zhromažďuje obchod, priemysel, vzdelanosť, populácia, všetka miazga, všetok život, celá duša národa."

Robert Špaček, Peter Jančura

Kontakty

- P. Auxt:** Krajinnoeekologický fundament Územného plánu obce Hnúšťa 220

Aktuality

- V. Vojtková:** Nový most v Bratislave Stavbou storočia 171
J. Miškovský: Evropská konferencie o záchvatach a odvodňovaní 222

Contents

- M. Zervan, R. Špaček:** Hypothesis of Urban Decency 173
J. Komrska: Basis of Tension in Landscape Planning 179
P. Vodrážka: Genesis of the Relation between Settlement and Landscape 182
M. Marcelli: Town and its Public Space 188
J. Pavlík, Š. Pavlík: Nature Protection in Towns – Social, Aesthetic and Hygienic Conflict 191
J. Těšitel, D. Kušová, M. Bartoš: Necessity of Nature Elements in the Urban Environment (Case Study of the Town of Tábor) 195
D. Gažová: New Perspectives for Town Greenery 199
E. Vitková: Price and Qualitative Value of Urbanized Environment 203
K. Pawlowská: Magic Sites (On Relationship between Architects and Town Inhabitants) 208
M. Fendek, M. Fendeková: Geothermal Waters 212

The environment: Town

The proportion of the population living in towns permanently increases. Statistics studies these proportions differentially in developed countries and the countries of the so called third world. Data are various, but the fact itself that approximately a half of population lives in towns (in developed countries it is three-quarters) is evidently unchanging within reasonable time. Town is for man the environment par excellence. Town is the object of hyperprogramming – organizing. In macroworld the organism “town” is the object of the most complicated and complex management. Town environment is the result of various moods of its evolution and development.

The unrepeatable mood in which in town was concentrated the character of the environment and unrepeatability of the character of the environment concentrated in towns engages the attention to the most. International style, capital internationalization, universalization of the demands of architecture, unification of the notion of life quality, it everything threatened the effectiveness of the original character of the environment. In spite of this fact we walk all over the world with the aim to see, understand and take pleasure in the town. The character of the town is determined by many factors, it depends on the will to conserve its “original” character, on mechanisms which can be applied in the establishment of originality against development. There are many questions: How can we understand the ambiguous notion of value; how can we perceive the evolution from historical, cultural up to the present economic layers, how these layers overlap, copy, how the density, intensity, building height reacts to the price map of a town. For one the nearness to nature, proportion of green areas in town is the quality of environment, but town arose as a process of disintegration from the nature – in our cultural context it is a parallel to driving from the paradise – we want to return a part of paradise to town or we are able to understand it as a demonstration of departure.

Towns have been built in valleys as well as in mountains. By their building up man managed to use for his own protection what nature offers, but he built up very carefully protective measures also against nature. Town is dependent on energy, on complex traffic systems. Rain does not penetrate to town.

Town always lived from concentration – economically, energetically, from the aspect of safety, socially, culturally. The purpose to come to town is just what concentration offers. It was Victor Hugo in *The watchman of the Notre Dame* who gave perhaps the most beautiful characterization of Paris. With a necessary piece of tolerance his text may be generalized also in smaller scales, it can be valid for Brno, Praha, Bratislava, Sečovce, Brezno ... “they are funnels to which all geographical, political, philosophical and cultural currents flow, all natural facilities of the nation; they are founts of civilization and at the same time also canals into which permanently, drop after drop, filters and where is periodically gathered business, industry, education, population, sap, life and spirit of the nation.”

Robert Špaček, Peter Jančura

Tribune

- P. Jančura:** Human Identity in the Urbanized Landscape 217

Contacts

- P. Auxt:** Landscape Ecological Basis of the Territorial Plan of Hnúšťa Municipality 220

Recent News

- V. Vojtková:** New Bridge in Bratislava – Construction of the Centenary 171
J. Miškovský: European Conference of the A melioration ... 222